

Leto dni izhodne strategije: pomembni ukrepi (še) brez učinka, nekateri že šli v pozabo

Primož Cirman

Ljubljana – Čeprav je predsednik vlade **Borut Pahor** izhodno strategijo 2010–2013, ki jo je vlada sprejela februarja lani, označil kot »ključno za razvojni preboj Slovenije in zmago v vojni nacionalnih gospodarstev«, je dobro leto dni kasneje pomemben del predlaganih ukrepov ostal mrtva črka.

Iz naše analize je razvidno, da iz takšnih ali drugačnih razlogov, tudi razhajanj med ministri, niso zaživeljeli celo nekateri napovedani paradni ukrepi in predlogi iz dokumenta. Državi tako v letu dni ni uspelo zmanjšati števila zaposlenih v javnem sektorju za odstotek, kar naj bi bil eden od ukrepov za doseganje fiskalne konsolidacije, ampak ga je celo povečala.

Cilj strategije: spodbujanje gospodarske aktivnosti

Napovedani program državnih razvojnih prioritet in investicij (DRP) luči sveta ne bo ugledal pred koncem prihodnjega leta, saj je odvisen od strategije razvoja, ki se za zdaj ne pravi. Za socialno kapico, ki bi navzgor omejila zavarovalne osnove za prispevke, ni bilo prostora v novem nacionalnem reformnem programu, prvi razpis SID banke za milijardo evrov jamstev, ki jih je omogočil nov zakon o poroštvi države za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD), pa je bil zaradi slabega zanimanja podaljšan za nekaj mesecev.

»Strategija izhoda iz gospodarske in finančne krize mora v čim krajšem času spodbuditi gospodarsko aktivnost,« je vlada zapisala v uvod strategije, ki jo je opisala kot »kombinacijo ukrepov ekonomske politike in strukturnih sprememb«. »Te ob zagotavljanju fiskalne vzdržnosti izboljšujejo socialni položaj najšibkejših in krepijo konkurenčnost gospodarstva in ustvarjanje delovnih mest,« je še poudarila. »Najpomembnejše ukrepe naj bi začeli uveljavljati že v drugi polovici leta,« je februarja lani napovedal minister za razvoj in evropske zadeve **Mitja Gaspari**.

Skoraj petnajst mesecev kasneje je mogoče ugotoviti, da so ministrstva

približno večino ukrepov res izpeljala, a nekatere (fiskalno pravilo, spreminjanje operativnih programov za črpanje sredstev EU) bolj, druge pa manj

uspešno. Če se vlada določenih ukrepov (ravnanje v primeru reševanja slabih terjatev bank) ni lotila, ker je ocenila, da zanje (še) ni potrebe, se je del njih »izgubilo« v nesoglasjih med ministri. Spet druge ukrepe je »preložila« v nacionalni reformni program do leta 2012.

Milijardna poroštvena kvota ostala skoraj neizkoriščena

Veliko tako pove zgodba o zakonu o poroštvi države za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD), ki ga je vlada napovedala v izhodni strategiji. Tega je maja lani sprejel državni zbor, zato je na semaforju predsednika vlade, ki domnevno meri uspešnost izhodne strategije, danes označen z zeleno lučjo. Avgusta je nato SID banka objavila prvi razpis za pridobitev državnih poroštev.

A tu se je zapletlo. Banka je zaradi neizkoriščenosti kvote podaljšala do konca letošnjega marca. Čeprav je država po zakonu podjetjem omogočila kar za milijardo evrov poroštev, so podjetja na razpisu za zdaj skupaj zaprosila za skoraj stokrat manjši znesek, natančneje 11,5 milijona evrov. To pomeni, da so podjetja v skoraj letu dni izkoristila le dobro petino poroštvne kvote, ki jo je omogočal prvi razpis. SID banka ga je zato ponovno podaljšala, tokrat do konca julija.

Kje se je torej zalomilo? So za slabo izkoriščenost poroštvnih kvot morebiti krivi prestrogi pogoji? »Šele po temeljiti analizi informacij, pridobljenih po zaključku razpisa, bo mogoče ugotovljati probleme in sprejemati ukrepe za njihovo reševanje,« odgovarjajo na ministrstvu za finance, ki ga vodi **Franc Križanič**. Obenem dodajajo, da »se bo povpraševanje po poroštvi povečevalo, saj trenutno ni drugega primerljivega ukrepa za pomoč gospodarstvu«.

Drugačno mnenje imajo v Gasparjevi službi, kjer so nas sicer za podroben odgovor poslali na Križaničevo. »Kot vam je znano, je zakon v parlamentu doživel spremembo (znižanje zahtevane bonitetne ocene posojiljemalcev, op.p.), s katero se minister

Gaspari ni strinjal in je ob tem tudi opozarjal na posledice teh sprememb,« so poudarili v službi za razvoj.

V letu dni javni sektor večji za 1000 zaposlenih

Od preostalih štirih, po naši oceni najpomembnejših napovedanih ukrepov iz izhodne strategije je vlada v letu dni izpolnila le enega. V postopku priprave proračuna je namreč vpeljala fiskalno pravilo, torej formulo za prihodnje določanje zgornje meje rasti državnih izdatkov, ki naj bi jo v prihodnjih mesecih zapovedoval tudi zakon o javnih financah. Treh ključnih ukrepov – zmanjšanje števila zaposlenih v javnem sektorju, socialna kapica in sprejetje programa državnih razvojnih prioritet in investicij, ki bi lahko v času krize imele na gospodarstvo »keynesijanski« učinek – ni uresničila.

To je na primer lepo razvidno iz gibanja števila zaposlenih v javnem sektorju. Po podatkih ministrstva za javno upravo se je namreč to število v letu dni po sprejetju izhodne strategije še povečalo. Tako je bilo januarja 2010, torej mesec dni pred sprejetjem izhodne strategije, ki je napovedala zmanjševanje števila javnih uslužbencev za 1600 na leto, v javnem sektorju zaposlenih 157.011 ljudi, leto dni kasneje pa že tisoč več. To je povečalo tudi maso izplačanih rednih plač.

Če je zanje država februarja lani izplačala manj kot 287 milijonov evrov, je za izplačane bruto plače pri pravnih osebah javnega sektorja že leto dni kasneje namenila dobra dva milijona evrov več. Izhodna strategija sicer znižanje stroškov dela v javnem sektorju omenja med prihranki, s katerimi bi državni proračun do leta 2013 primanjkljaj zmanjšal za 400 milijonov evrov na leto. Pri tem velja opozoriti, da je število zaposlenih najbolj zraslo v dejavnostih vzgoje, izobraževanja in socialnega varstva, število zaposlenih v državni upravi pa je v zadnjem letu dni celo nekoliko padlo.

Gasparijevo socialno kapico blokirali Križaničevi

Četudi je izhodna strategija veliko prostora in poudarka namenila uvedbi socialne kapice na zgornjo mejo v višini najvišje letne pokojninske osnove

Stran / Page: 17

Doseg / Reach: 113000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 780 cm2

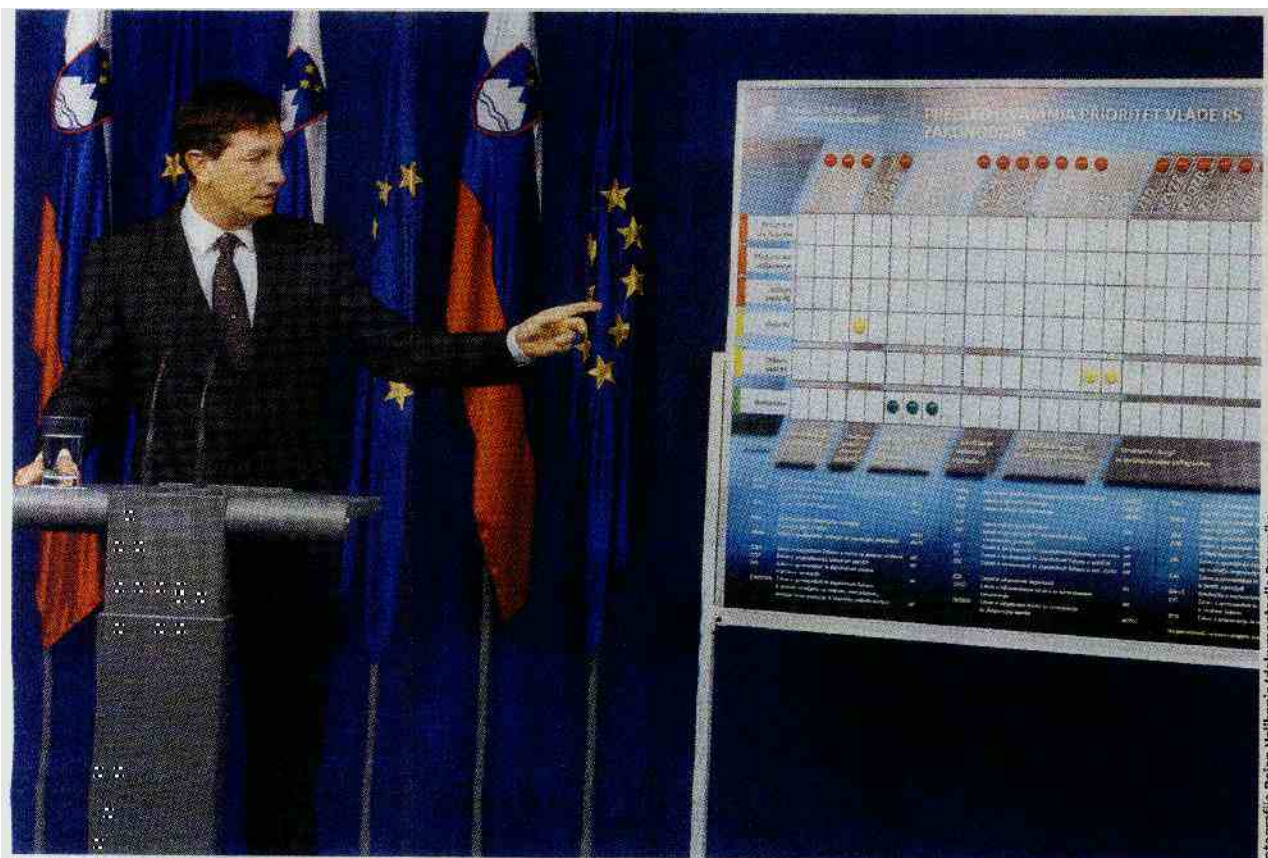
2 / 2

(40.865 evrov), ki bi »okrepila konkurenčnost gospodarstva z znižanjem stroškov delodajalcev«, so predlog blokirali na ministrstvu za finance, zato ga v nacionalnem reformnem programu ni. Na ministrstvu so nam pojasnili, da »je omejevanje osnov za prispevke v Sloveniji vezano tako na možnosti financiranja kot na obseg solidarnosti znotraj posameznih siste-

mov«. »Zato se ni mogoče opredeljevati le za omejevanje prispevnih osnov, ne da bi se hkrati preučili tudi drugi elementi, vključno s pravicami, ki se zagotavljajo v sistemu, ki temelji na solidarnosti in vzajemnosti,« so nam dejali na ministrstvu.

Kljub temu v službi za razvoj »ostajajo zagovorniki nadaljnje preučitve možnosti in posledic postavitve zgornje meje osnove prispevkov za social-

no varnost«. To so utemeljili s primerjavo davčnega primeža med državami. »Ta pokaže, da je v Sloveniji obremenitev plač v nižjih in srednjih plačnih razredih v povprečju, v višjih dohodkovnih razredih, pri plačah pa je obremenitev nadproporcionalna. Če želimo biti na znanju temelječa družba, bomo morali nekaj storiti v tej smeri in se vsaj začeti odprto pogovarjati o tem,« poudarjajo pri Gaspariju.

fotografija: Bojan Veitikonja/dokumentacija Dnevnika

Kako je javni sektor v šestih letih zrasel za 10.000 ljudi

Po podatkih Ajpesa je bilo še konec leta 2004 pri vseh proračunskih porabnikih zaposlenih 150.177 ljudi. V šestih letih je ta številka zrastle za približno devet tisoč. Decembra 2008, tik po tem, ko se je tudi uradno poslovila vlada **Janeza Janše**, je bilo v javnem sektorju zaposlenih 156.381 ljudi, na zadnji decembrski dan leta 2010 pa že več kot 159.000. V relativnem deležu se je daleč največ ljudi zaposlilo v javnih zavodih s področja gospodarske dejavnosti (2004: 135, 2010: 435), agencijah (2004: 559, 2010: 733), na področju okolja in prostora, pravosodja, socialnega varstva in – na občinah. Te so še leta 2004 dajale kruh 4047 zaposlenim, v šestih letih pa se je njihovo število že približalo petim tisočakom. Največ zaposlenih je v zadnjih šestih letih odšlo iz vladnih služb in krajevnih skupnosti.

Predsednik vlade Borut Pahor potek izvajanja izhodne strategije vsake toliko časa pokaže s pomočjo semaforja. Toda ta meri (ne)uspešnost izvajanja strategije izključno po kriteriju sprejetja več kot 20 zakonov, ki so vezani nanjo, ne pa tudi po njihovi dejanski učinkovitosti.

Ukrep, predlog iz strategije	Dejansko stanje
Fiskalno pravilo pri odhodkih državnega proračuna (cilj: zmanjšati primerjalni državni dolg pod 3 % BDP do 2013)	Vlada ga sprejme julija lani in letos spomladi napove, da ga bo uzakonila z novim zakonom o javnih financah.
Zmanjšanje števila zaposlenih v javnem sektorju za 1 % oziroma 1600 ljudi letno	Število zaposlenih v javnem sektorju je v letu dni naraslo s 157.011 na 158.037 (podatki so za januar 2010 in 2011).
Poenostavitev postopkov in odprava administrativnih ovir	Junija lani vlada sprejme akcijski načrt, v katerem napove, da se bo leta 2012 na izdajo gradbenega dovoljenja čakalo 40 dni.
Prodaja kapitalskih deležev države za znižanje javnega dolga za okrog dve odstotni točki v okviru AUKN	AUKN je šele pred kratkim od vladnih resorjev prejel sektorske politike za posamezne panoge. Država pa je iz vplačilom dodatnega kapitala v dveh največjih bankah okrepila oziroma ohranila lastništvo.
Prilagoditve operativnih programov za črpanje sredstev EU po razvojnih politikah	Marca letos je vlada sprejela spremembe operativnih programov krepitve regionalnih razvojnih potencialov in razvoja okoljske in prometne infrastrukture.
Koordinacija finančnih instrumentov med SID ter javnimi skladi in agencijami	Omerjeno v nacionalnem reformnem programu.
Ravnanje v primeru reševanja slabih terjatev bank	MF: V primeru potrebe po sanaciji bodo sprejeta splošna načela za morebitno državno pomoč bankam: oblikovanje posebne bilance za slabe naložbe, njihov prenos na posebno bilanco, kompenzacija z rezervacijami in odpisi kapitala.
Socialna kapica	Nesprotujejo ji na MF. Po njihovi oceni bi ob uvedbi letno izpadlo za 235 mio. EUR prispevkov, vsja vplačila akontacije dohodnine pa bi prinesla okrog 40 mio.
Določitev državnih razvojnih prioritet	Po akcijskem načrtu vlade bo končna verzija programa državnih razvojnih prioritet in investicij luč sveta ugledala do konca leta 2012.